

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Náležitá omluva z ústního jednání o přestupku v judikatuře správních soudů

Podle ustanovení § 74 odst. 1 zákona č. [200/1990](#) Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o přestupcích“) koná správní orgán v prvním stupni o přestupku ústní jednání. V nepřítomnosti obviněného z přestupku lze věc projednat jen tehdy, jestliže odmítne, ač byl řádně předvolán, se k projednání dostavit nebo se nedostaví bez náležité omluvy nebo důležitého důvodu. Posouzení toho, zda je omluva obviněného z přestupku náležitá, však mnohdy může v praxi činit nemalé obtíže. Ve svém následujícím příspěvku bych proto chtěl čtenáře seznámit s některými významnými rozsudky správních soudů, které se touto problematikou podrobněji zabírají.

Včasnost omluvy

Základním předpokladem náležité omluvy obviněného z přestupku (dále jen „obviněný“) je její včasnost. Omluva musí být učiněna bez zbytečného odkladu poté, co se obviněný o nemožnosti zúčastnit se ústního jednání v plánovaném termínu dozví. V opačném případě by omluva nemusela být ze strany správního orgánu akceptována, i pokud by byla odůvodněna důležitými důvody.[1] Zpravidla se tak musí stát s dostatečným časovým předstihem před plánovaným termínem ústního jednání, avšak v určitých výjimečných případech může být omluva učiněna i dodatečně.

Nejvyšší správní soud k tomu uvedl, že z ustanovení § 74 odst. 1 zákona o přestupcích a § 59 správního řádu „nelze dovodit, že se účastník řízení musí vždy omluvit předem, a to ještě před očekávanou událostí. To vždy závisí na okolnostech, za nichž došlo k pracovní neschopnosti. Obecně proto náležitou nebo bezodkladnou omluvou správnímu orgánu může být i omluva učiněná s určitým odstupem času po události, která měla nastat, jež podle konkrétních okolností splňuje znaky náležité či bezodkladné omluvy správnímu orgánu.“ [2] Je tedy rozhodující, zda v konkrétním případě existovala natolik závažná překážka, která by obviněnému bránila omluvit se ještě před plánovaným termínem ústního jednání. V posuzovaném případě obviněný prokázal, že se tři dny před plánovaným termínem ústního jednání stal práce neschopným. Obviněný byl po celou dobu upoután na lůžku v místě svého bydliště, kde nedisponoval telefonem, faxem a ani internetovým připojením, které má pouze ve svém zaměstnání. Omluvu pak učinil hned následující pracovní den po skončení pracovní neschopnosti. V tomto případě tedy předchozí omluvu nebylo z objektivních příčin možno učinit předem a jedná se tak o náležitou omluvu ve smyslu § 74 odst. 1 zákona o přestupcích.

Důvodnost omluvy

Včasnost omluvy však není jediným požadavkem kladeným na náležitou omluvu podle § 74 odst. 1 zákona o přestupcích. Tato omluva musí být dále odůvodněna důležitými důvody. Zda se v konkrétním případě o důležitý důvod pro omluvu jedná, posoudí správní orgán v rámci správního uvážení, které je vždy limitováno principy demokratického právního státu.[3]

Důvodnost omluvy správní orgán posuzuje i s ohledem na dosavadní průběh řízení. Nejvyšší správní soud k problematice posuzování důvodnosti omluvy konstatoval, že „důležitost důvodu omluvy obviněného z přestupku a jeho zástupce (advokáta) z neúčasti u ústního jednání je třeba posuzovat z hlediska jejího pořadí, obsahu, v jakém stadiu řízení byla omluva uplatněna (doba od zahájení

správního řízení nebo doba do zániku odpovědnosti za přešůpek, zda ze spisu či jiných skutečností nevyplývá obstrukční snaha či potřeba obviněné z přešůpku nebo jejího zástupce působit průtahy v řízení nebo dosáhnout zániku odpovědnosti za spáchání přešůpku apod."[4] V případě první omluvy z ústního jednání proto bývají správní orgány při posuzování její důvodnosti zpravidla benevolentnější.

Důvod, který může být dostatečný pro přeložení prvního ústního jednání, již ale nemusí být dostatečný i pro jeho další přeložení.[5] Vzhledem k relativně krátké prekluzivní jednoroční lhůtě, po jejímž uplynutí zaniká odpovědnost pachatele za přešůpek, je tak v případě tzv. sériových omluv správní orgán oprávněn klást na každou další omluvu obviněného z přešůpku přísnější požadavky. Je vhodné, aby o tom správní orgán obviněného v rámci opakovaných předvolání poučil.

Pokud správní orgán posoudí omluvu obviněného jako nedůvodnou, nemá povinnost jej o tom vyrozumět a ani jej vyzývat k doplnění důvodů, pro které se omlouvá. Obviněný by se tedy měl včas zajímat o to, zda byla jeho omluva posouzena správním orgánem jako včasná a důvodná, aby předešel případným nepříjemným překvapením.[6] Aktivní přístup obviněného a jeho snaha dohodnout se se správním orgánem včas na novém termínu ústního jednání může být pro správní orgán významným ukazatelem, že se ze strany obviněného v posuzovaném případě nejedná o záměrné obstrukční jednání.

Omluva ze zdravotních důvodů

Asi nejčastějším důvodem pro omluvu obviněných z ústního jednání jsou zdravotní důvody. Předně je nutné upozornit na to, že ne každá zdravotní indispozice obviněného může být náležitou omluvou pro jeho neúčast na ústním jednání. Nejvyšší správní soud tak např. neuznal jako náležitou omluvu obviněného, který se z účasti na ústním jednání omluvil s tím, že po pádu z koně utrpěl dva dny před plánovaným termínem ústního jednání bolestivou zlomeninu zápěstí.[7] Jakkoliv je dle Nejvyššího správního soudu zlomenina zápěstí nepříjemným zraněním, nemůže být považovaná za důležitý důvod, který opravňuje obviněného nedostavit se k ústnímu jednání. Od zranění v posuzovaném případě uplynul více než jeden den a lékařská zpráva neobsahovala žádné omezení, co se týče pohybu pacienta, ani nepředepisovala klid na lůžku. Nejvyšší správní soud současně shledal jako bezpředmětné, že obviněný v důsledku úrazu nemohl řídit automobil, neboť z místa svého bydliště se mohl na místo konání ústního jednání vcelku pohodlně dopravit veřejnou dopravou.

Jestliže tedy zdravotní indispozice obviněného nemá za následek omezení jeho pohybu, které mu brání dostavit se na ústní jednání (typicky např. v případě karantény, hospitalizace, klidového režimu na lůžku), nejedná se o důležitý důvod, který by omlouval neúčast obviněného na ústním jednání.

Vzhledem k tomu, že důkazní břemeno ohledně prokázání důležitého důvodu je v případě omluvy na obviněném, je na něm, aby nemožnost dostavit se na ústní jednání v důsledku zdravotní indispozice prokázal. Jako náležitá omluva proto neobstojí pouhá blanketní omluva „ze zdravotních důvodů.“ Jedná se o případy, kdy obviněný zašle správnímu orgánu omluvu z ústního jednání ze zdravotních důvodů s odkazem na rozhodnutí o pracovní neschopnosti (bez lékařské zprávy). Potvrzení lékaře o pracovní neschopnosti obviněného bez uvedení jakýchkoliv dalších skutečností o jeho zdravotním stavu a o jeho schopnosti či neschopnosti se účastnit jednání u správního orgánu, totiž samo o sobě nikterak neprokazuje, že obviněný není schopen se ústního jednání zúčastnit.[8] Aby se předešlo podobným případům, je vhodné, aby byl požadavek na doložení diagnózy v případě omluvy z důvodu zdravotní indispozice uveden již v předvolání.

Omluva advokáta obviněného z přešůpku

Nejvyšší správní soud se opakovaně zabýval též případy, kdy se z účasti na ústním jednání o

přestupku neomlouval přímo obviněný, ale jeho advokát.

První významnou skupinou těchto případů jsou omluvy, v nichž zmocněný zástupce obviněného žádá o přeložení termínu ústního jednání na pozdější termín z důvodu časové kolize tohoto ústního jednání s jiným jednáním (ať už před soudem nebo jiným správním orgánem). Dle Nejvyššího správního soudu tyto omluvy v zásadě nejsou důvodné. V této souvislosti Nejvyšší správní soud odkázal na příslušnou judikaturu Ústavního soudu.[9] Konkrétně se jedná především o často citovaný náleží Ústavního soudu ze dne 12. června 1997, sp. zn. III. ÚS 68/97, podle něhož, *“v případech, kdy zástupce žádá soud, aby již nařízené jednání přeložil na jiný termín, není věcí obecného soudu, pokud uváděné důvody neshledá dostatečně závažnými, aby o svém odmítavém stanovisku k takové žádosti žadatele uvědomoval; i v takovém případě je věcí zástupce, zejména je-li jím advokát, aby se sám a zavčas o osudu své žádosti přesvědčil a stanovisku obecného soudu přizpůsobil režim svého pracovního dne. Časová kolize zástupce mezi zastupováním u různých jednání (procesních úkonů) zpravidla není dostatečně závažným důvodem pro to, aby kterékoli již nařízené jednání (procesní úkon) bylo odročováno, neboť je na samotném zástupci, aby bez újmy na procesním postavení a zájmech zastupovaného.”*

Neméně důležité je v této souvislosti i usnesení Ústavního soudu ze dne 5. ledna 2012, sp. zn. III. ÚS 3736/11, podle kterého *„není v zásadě povinností obecného soudu žádosti advokáta o odročení nařízeného jednání vždy vyhovět. Není dokonce ani jeho povinností - pokud advokátem uváděné důvody neshledá obecný soud dostatečně závažnými, aby advokáta o svém odmítavém stanovisku k takové žádosti žadatele uvědomoval; i v takovém případě je věcí zástupce, je-li jím advokát, aby se sám o osudu své žádosti zavčas přesvědčil a stanovisku obecného soudu přizpůsobil režim svého pracovního dne. Jak je zřejmé z odůvodnění napadeného rozsudku, advokát nedodržel zásadu procesní obezřetnosti, neboť musel počítat i s možností, že jeho žádosti nebude vyhověno a bez rozumného důvodu se o osud vyřízení své žádosti dále nezajímal. Ani sama stěžovatelka nevyvinula jakoukoli aktivitu k řešení nastalé situace např. účastí na nařízeném jednání, v jehož průběhu mohla hájit svá procesní práva a zájmy v projednávané věci“.*

Ve zmiňovaném rozsudku č. j. 4 As 128/2014 - 26 Nejvyšší správní soud dále odkázal i na usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 3063/2000 ze dne 22. května 2002, kde Nejvyšší soud mimo jiné konstatuje, že *„omlouvá-li účastník (jeho zástupce) svou neúčast při jednání časovou kolizí s jiným soudním sporem, může být jeho omluva ve smyslu § 153b odst. 1 občanského soudního řádu důvodná jen tehdy, jestliže soudu oznámí také konkrétní údaje o tom, proč se nemůže jednání zúčastnit, zejména jaké jiné jednání mu brání v účasti (v jaké věci a u jakého soudu), kdy se o něm dozvěděl (že k němu byl předvolán dříve než k jednání, z něhož se omlouvá) a že časovou kolizi více jednání již nebylo možné vyřešit jinak (např. substitucí).“*

Na základě výše uvedeného lze tedy konstatovat, že omluva zmocněného zástupce z ústního jednání o přestupku z důvodu časové kolize s jiným jednáním nebude ve většině případů představovat důležitý důvod ve smyslu § 74 odst. 1 zákona o přestupcích. Z citovaného usnesení Nejvyššího soudu pak vyplývá, že za důležitý důvod by mohla být posouzena časová kolize s jiným jednáním pouze za zcela výjimečných okolností, a to tehdy, pokud zmocněný zástupce prokáže, že tuto časovou kolizi nebylo možné vyřešit jinak (zejména substitucí).[10] Zmocněný zástupce současně musí časovou kolizi prokázat konkrétními údaji o kolidujícím jednání. Správní orgán tak má možnost si u jiného orgánu ověřit, zda zmocněný zástupce mohl časové kolizi předejít a zda ji případně sám záměrně nevyvolal.

Poněkud odlišným však byl případ, kde se advokát obviněného z ústního jednání omluvil z důvodu svého pobytu v zahraničí.[11] Jednalo se o vůbec první omluvu v rámci předmětného přestupkového řízení a zmocněný zástupce v posuzovaném případě přesvědčivě prokázal, že termín své zahraniční cesty naplánoval ještě před tím, než se o termínu konání ústního jednání dozvěděl. O této časové

kolizi pak správní orgán včas informoval. Z těchto skutečností je tedy dle názoru Nejvyššího správního soudu dostatečně patrné, že omluva zmocněného zástupce nebyla vedena snahou způsobit průtahy v řízení s cílem dosáhnout zániku odpovědnosti obviněného za přestupek.

Závěrem je vhodné poznamenat, že smyslem institutu zastoupení účastníka řízení ve správním právu zcela jistě není paralyzování správního řízení. Opakovaná omluva zmocněného zástupce odůvodněná termínovou kolizí s jiným jednáním tak nemůže obstát už jen z toho důvodu, že advokát je vázán řádným a včasným plněním úkolů ve prospěch klienta (obviněného). Je-li advokát pracovním vytížen, nemůže řádně plnit úkony ve prospěch svého klienta, a je tedy povinen právní zastoupení odmítnout.[12] Závažnost této situace podtrhuje fakt, že pokud se advokát k ústnímu jednání dostavit nemůže a zároveň správní orgán jednání neodročí, předvolaný obviněný má přesto povinnost se k jednání dostavit. Pakliže se obviněný bez advokáta dostavit odmítne, není to v žádném případě omluvou a správní orgán tak může rozhodnout v nepřítomnosti obviněného.

Mgr. Tomáš Naiser

-
- [1] Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 2 As 36/2010 - 58 ze dne 26. května 2011
[2] Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 7 As 9/2009 - 66 ze dne 12. března 2009
[3] Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 2 As 16/2008 - 41 ze dne 30. května 2008
[4] Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 4 As 99/2013 - 36 ze dne 18. prosince 2013
[5] Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 7 As 34/2007 - 56 ze dne 13. září 2007
[6] Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 4 As 128/2014 - 26 ze dne 24. července 2014
[7] Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 1 As 55/2012 - 32 ze dne 14. června 2012
[8] Rozsudek Krajského soudu v Ostravě č. j. 58 A 53/2011 - 36 ze dne 17. prosince 2012
[9] Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 4 As 128/2014 - 26 ze dne 24. července 2014
[10] Této problematice se blíže věnuje rovněž rozsudek Krajského soudu v Ostravě - pobočky v Olomouci č. j. 76 A 36/2012 - 40 ze dne 11. srpna 2014.
[11] Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 7 As 28/2009 - 99 ze dne 14. května 2009
[12] Čl. 8 odst. 2 usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997 Věstníku ze dne 31. října 1996, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky (etický kodex), v účinném znění

Další články:

- [Nepravomocné povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)
- [Novela zákona o spotřebitelském úvěru: zásadní regulatorní přelom, který změní finanční trh i praxi poskytovatelů spotřebitelských úvěrů](#)
- [Regulace cen taxislužby v roce 2026: co se mění a jaké mají obce možnosti?](#)
- [Jaké klíčové změny přináší návrh novely stavebního zákona?](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Novela zákona o pyrotechnice: likvidace profesionálů namísto zmírnění negativních vlivů](#)
- [Nový zákon o zbraních - hlavní a vedlejší držitelé a změny v posuzování zdravotní způsobilosti](#)